

Pri. 49. num. 12. P. Min. 8. 1746

7

GEORGII GVSTAVI GERDESII
 DISQVISITIO
 DE
 EO QVOD IVSTVM EST
 IN CASV
 DVBIAE AC LITIGIOSAE
 SVCCESIONIS PRINCIPVM.

1730

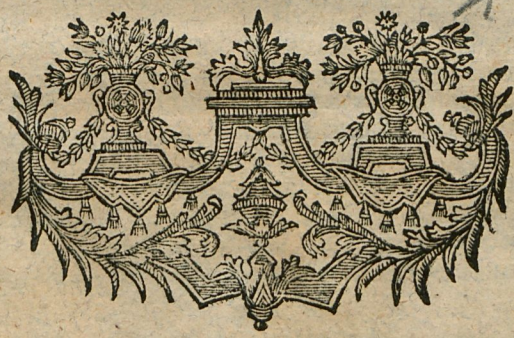
Oder:

Gründliche Erörterung:

Wie nach den Rechten zu verfahren sey bey
 einer zweifelhaften und streitbaren Erb-Folge
 derer Fürsten.

Ks-94d

P. 110.

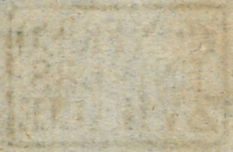

ALTORFII,
 IMPENSIS STEPHANI GREBNERI, 1746.

GEORGIUS ET STATI GERMANI
DISPOSITIO
DE
EODIEM EST
IN CASU
DARIE AC LITIGIAE
SUCCESSIONIS PRINCIPALIS

Der
Gründliche Erklärung
Es ist nach dem Inhalt der Urkunde zu sehen
dass die Erbfolge nach dem Tode
des Herrn
...

...

§. I.

NON heri aut hodie, sed omni retro ætate, & antiquo, & medio, & novo ævo extitit in Republica casus dubiæ ac litigiosæ Successionis Regiæ. Istud fatum plerumque infauftum atque funestum esse solet. Pronus enim est in motus, turbas, tumultus, factiones, imo bellum civile, lapsus.

*cedit viribus æquum
Viduaque pugnaci jura sub ense jacent.*

Suppetunt tamen remedia avertendæ, vel sistendæ calamitatis publicæ; Suppetunt item consultationes de eo, quod alterutri litigantium magis suadendum sit & conducatur. Sed hæc pertinere videntur ad quæstionem facti, non generali regula, sed pro diverso circumstantiarum, temporum, personarum regnorumque habitu definienda. Omnis enim consilii quæstio est quæstio facti.

§. II.

Nobis intra Legum & justitiæ septa manendum id nunc agitur, ut de eo, quod de casu dubiæ successionis Regiæ in univèrsum justum sit, exquirere tentemus. Absit, ut insignis quoddam nostræ memoriæ exemplum perscrutari, sive sub censuram vocare velimus. Conticescere hic jubet justissima SENECAE reprehensio *L. 3. Contror. c. 20. Exempla, inquit, cum dixerunt, volunt eß illa ad aliquod controrsæ thema redigere. Quod, uti aliquando faciendum est, cum res patitur, ira ineptissimum est, luctari cum materia.*

§. III.

Incertitudo successionis regiæ, variis, nominatim quatuor modis, evenire & solet & potest. I.) Si ambigitur de ipso successionis jure; numne regnum, hætenus successi-

vum ex mente Legum fundamentalium, quæ succedendi modum definiunt, desierit esse successivum? An quispiam amplius superfit, qui juris succedendi capax? II.) quando de jure successionis in se spectato non controvertitur, sed de proximitatis prærogativa, quoties concurrunt plures ad successionem adspirantes, Regis legitimi agnati vel cognati. III.) Cum successor intuitu legitimæ nativitatis est suspectus, num forte suppositivus? IV.) si Rex sine hærede decessit, relicta tamen uxore legitima quæ sive manifesto sive verosimiliter sit prægnans.

§. IV.

Primus & secundus casus pari fere juris ratione æstimari debet, nisi quod in primo casu, ubi de jure successionis in universum extincto lis est, quæstio vertatur præjudicialis, quæ secundum casum de proximitatis prærogativa inter plures Competitores omnino tollit. Si nullum amplius succedendi jus superesse decernitur, gratis disputant Competitores, uter sit proximior?

§. V.

Id vero, præeunte GROTIUS de Jure Belli & pacis L. II. C. VII. §. 27. quem sequitur PUFENDORF de F. N. & G. L. VII. C. VII. §. 15. in controversiam abiit: *Quinam judex sit competens in primo & secundo casu Litigiosæ successionis Regiæ?* Recte monet eximia eruditionis J. C. TUS GRIENERVS in Principiis Jurisprud. nat. L. II. C. X. §. 8. n. 4. *Leges fundamentales imprimis esse respiciendas in casibus dubiæ successionis Regiæ.* Nullus hinc dubitationi locus, quando pactiones vel Leges fundamentales expressis verbis sive toti populo sive ordinibus populorum repræsentantibus, decidendi arbitrium detulerunt. Tale arbitrium habent ordines regni Portugallici, item, ni fallor, Anglici. Exstat Specialis historia typis expressa de jure Parlamenti Anglicani ratione successionis Regiæ. *Histoire du Droit du Parlement d'Angleterre, touchant la Succession Royal.* Eodem arbitrio gaudent & non ita pridem usi sunt, Ordines in Principatu Neo-Comensi, qui

vulgo *Neufchatel* audit, qui rite subductis rationibus jurium, quæ sibi illius terræ competitores, quales erant Princeps Carinianensis, vidua Ducis de Les diguere, Princeps Bourbonienfis, arrogaverant, tandem pro Rege Borussiae Fridrico I. A. 1707. pronunciarunt, quam in rem extant scripta & acta publica. Consulas hic omnino I. P. LVDEWIGS *Preussisch Neuburg & N. H. GYNDLINGII Historische Nachricht von Neufchatel und Valengin.* In Germania memoratu dignissimum exemplum vidit remotior ætas in Ducatu *Holsatico & Sleswicensi*, ubi circa medium Sec. XVIi, post extinctam antiquam Ducum familiam, nascebatur lis de jure successionis, quam Domus Oldenburgica ex sorore ultimi Ducis oriunda petebat. Judicium relinquebatur ordinibus seu Statibus, quorum placitum non illubenter amplectebantur Oldenburgici Comites, & inde nati Reges Daniæ & Duces Holsatiæ. Veritatem rei gestæ comprobatur TRAZIGERI *Chronicon MSerum Hamburgense Lib. IV.* Et optandum omnino esset, in omnibus Procerum Europæ familiis illustribus constantem succedendi Legem esse vel paucis, claris tamen verbis introductam. Siquidem H. CONRING. ad LAMPAD. P. 3. c. 4. §. 8. optime memoriæ prodidit. *In univèrsam civitati cuiuslibet utilis est legitima successio præ arbitraria, quandoquidem interest totius Reipublicæ, ut bonorum possessio sit conveniens civitatis scopo civili, quo non observato mutationibus & multis incommodis quælibet Societas Civilis per se obnoxia est.* Quemadmodum vero maximopere dolendum simulque mirandum, plerorumque, si non omnium regnorum fundamentalibus Legibus, neutiquam hoc potum eridos esse sublatum, ita & nos hoc loco intelligimus Rempublicam, ubi istiusmodi Lex fundamentalis vel Consuetudo specialis deficit, quæ ubi deficiunt difficile est controversias definire.

§. VI.

Ipsam Principem cui succeditur sive absolutum sive limitatum gerat Imperium, nihil jure valiturum statuere posse, communior ac receptor est opinio. v. IO. PHIL. PAL-
 A 3
 THENII,

THENII, Profess. quondam in Academia Gryph. Celeberr. *Disp. de Dethronisatione* §. 2. p. 8. nisi quod GRONOVIVS in *notis suis ad Grot. Lib. 2. Cap. 7. §. 27.* pro Principe pugnet magis, more solito, verbose quam nervose, uti observat HERTIVS in *not. suis ad Pufendorff. l. c.* Inter varias rationes, quæ contra Principem afferuntur, palmaria est, quod successio non sit sub jure Imperii, quippe quod se refert ad subditos eorumque actiones, post fata autem se non extendit. GROTIUS *l. c.* sive quod stylo PUFENDORFII. *de F. N. & G. VII, 7. 15.* populus habendi imperii modum Regi haud quamquam commiserit. Exemplum ex THVANO *Lib. LXXV.* affert BOEHMERVS in *Jure publ. universali p. m. 647. lit. y.* Quamquam non desint exempla in contrarium ap. PUFENDORFII *l. c.* occurrentia, adeas hic omnino I. V. PESTELS, Prof. Rintel. *Diff. de Judice in Dubia successione lineali & gradualis Principum* §. 12.

§. VII.

Vereor, ne hæc argumentatio scrupulis non careat. Illis in Regnis, quæ superioribus Seculis liquido electiva, & postmodum populi voluntate in successiva conversa fuerunt, facilius & expeditior est decidendi ratio. Lis de Successore Regni tunc pendet ex interpretatione voluntatis & pactionis inter ordines Regni conventæ, eo tempore, quo certæ familiæ jus successionis delatum fuit. Hoc in negotio Princeps non tam compaciscens, quam ratihabentis & approbantis personam sustinet. Aut si Princeps compaciscens dicendus sit, attamen populus principalis paciscens loco haberi debet. Quo fit, ut Princeps *solus* sibi non possit sumere interpretationem conventionis, quæ primario fuit totius populi. Dixi *solus Princeps*, sic innuitur Principem assentiente populo litem juste definire. Quæ hic arcana sunt consilia, aliis eruenda relinquimus.

§. VIII.

Obverti posset, nonnullis in regnis pactum de successione Domus Regiæ vel nunquam extinxisse, vel non amplius

plius exstare, sed jus succedendi longo temporum usu invaluisse. Ibi vero later tacitum quoddam pactum, cujus interpretationem soli Regi relinquere eo minus par est, quo magis dubia est mens pacti taciti.

§. IX.

Nihil quidem ob stare videtur, quominus soli Principi Litem dirimere integrum sit, istis in regnis, ubi certa Lege vel consuetudine invaluit, quod Principi citra Populi auctoritatem de successione Regis disponere liceat.

§. X.

Vulgo hanc in rem discerni solet Regnum *Patrimoniale*, & *Non Patrimoniale*. Quod discrimen primum stabilire voluisse videtur GROTIUS de *Jure B. J. L. 1. c. 3. §. 12. & L. 2. C. 6. P. 3.* cujus vestigia premit PVEENDORF de *J. N. & G. Lib. VII. C. 6. §. 16. 17.* & THOMASIVS in *Jurisprud. div. L. 3. C. 6. §. 133.* qui tamen a priori sua sententia discessit in *notis ad Huber. de jure Civit. Lib. I. Sect. III. C. III. p. 69. lit. K.* Ejusd. distinctionis fundamentum quoque sollicitat HERTIVS in *Diff. de Tutela Regia Sect. 1. §. 10.* & DITHMAR in *Diff. de abdicat. regnorum, aliarumque Dignitatum, tam secular. quam Ecclesiast.* Si dicendum quod res est, tota illa divisio regni in *patrimoniale*, ubi imperans dicitur habere facultatem alienandi imperium, in thesi fortassis tolerari potest, ac in hypothese applicatio ejus deficere videtur, recte monente Cl. TREVERO in *not. ad Pufend. de O. H. & C. C. IX. p. 515.* & THOMAS. in *not. ad Huber. l. c.* Hactenus enim non liquido constat, num in cultioris Europæi orbis partibus, re ipsa detur regnum vere & omnino patrimoniale? Ajunt Doctores, tale regnum esse, quod armis aut jure belli sibi quæsit Rex, aut, ubi suum sibi populum ipse fecit. Unde autem pro certo definiveris, num hoc vel illud regnum sive armis quæsitum fuit, sive interveniente pacto. Scimus permultos Principes ac Reges, etsi armis regna in ordinem inque potestatem suam redegerint, nihilofecius turamen & præsidium juris sui in pactis

ctis & agnatione, quam in iure belli collocare maluisse. Quale quid de Henrico VII. Angliæ Rege, diligenter annotavit BACO DE VERVLAMIUS in *Historia Henrici VII.* passim. Illud palam est, Civile s. internum bellum, quod in statu Reipublicæ turbulento uni procerum occasionem nanciscendi imperii dedit, nullum justæ acquisitionis titulum tribuere. Omne enim tunc jus pendet ex voluntate & consensu populi. v. COCCBII *Diff. de Testamento Principum.*

§. XI.

Quæ cum ita sint, tutius videtur, ut extraordinaria Principis disponendi potestas de Regni successore repetatur non ex discrimine regni patrimonialis vel non patrimonialis, sed ex speciali regni Lege ac consuetudine, & quidem certa non ubi vis obvia, vid. IO. P. LVDEWIGS *Diff. de Obligatione Successoris in Principatum.*

§. XII.

Major difficultas ac dissensus est de eo, *num post fata decessoris penes ipsum populum stet arbitrium decidendi?* Sunt 1) qui fluctuant & rem implicant, sunt 2) qui promiscue negant, 3) sunt qui omnino & simpliciter affirmant, sunt 4) qui distinguunt.

§. XIII.

Primæ *fluctuantium* classi non temere adscribuntur GROTIUS & PVEENDORE. *ll. cit.* Uterque quidem & regi & populo abnegat potestatem iudicandi. GROTIUS tamen populi arbitrio locum tunc concedit, si de *primæva populi voluntate* (i. e. de mente pacti super successione regni) quæstio incidat. Ast hæc restrictio ipsum assertum tantum non destruit. Etenim semper aut tamen plerumque in casu ambiguae successione Regiæ, quæstio incidit de primæva populi voluntate. Ergo ex mente ipsius Grotii, contra Grotium inferri potest semper vel plerumque Populi voluntatem sequendam esse, uti recte hoc observat rectoris iudicii JCTus Hall. Dn. BOEHMERVS in *Jure publico universali*

versali P. Spec. L. 3. c. 4. p. 641. Similiter PVFENDORF. all. 1. eo tandem delabitur, populo declarationem voluntatis relinquendam esse. Monet quidem hanc declarationem non esse sententiam *judiciale*m, quod & facit WERNHERVS in *Elem. J. N. & G. C. 21. §. 8.* sed, interprete TREVERO in *notis ad Pufendorff. de O. H. & C. Cap. X. P. 12. n. 12. p. m. 528.* declarationem conventionalem, qua populo tanquam paciscenti jus sit interpretandi pacti contenta, secundum indolem & intentionem negotii, de quo fuit initium: Sit ita, sufficit, declarationem populi, utut in se non dici possit sententia judicialis, tamen æque ac hanc valere, & litigantes adstringere, id quod GROTIUS & PVFENDORFIVS minime inficiantur, *vide infra §. 12. 18. 19.* Parum itaque abest, ut in doctrina GROTII & PVFENDORFII aliqualem perplexitatis imo Logomachia speciem latere dixerim.

§. XIV.

Inter eos, qui populo arbitrium promiscue adimunt, eminent VLR. HVBERVS in *Tr. de Jure Civitatis L. 1. Sect. 7. C. 7. §. 52. 53.* ubi censet hujus controversiæ non alium esse judicem, quam ferrum & bellum, a qua sententia non alienus quoque videtur, DITHMARVS in *Diff. de Abdicat. regnorum Cap. 11. Qu. 2. lit. f. p. 31.* & Cl. Dnus TREVER in *notis suis ad Pufendorff. de O. H. & C. l. c. qui & ex Livio L. 28. c. 21.* refert sæpius singularium bello & particularium certamini rem totam esse commissam. Sed facile discernendum erit, id quod fieri solet & id quod fieri debet. Nemo ignorat plerumque non tamen semper inter Competitores dubiæ successionis Regiæ bello armisque contendit. Incidunt casus, incidunt tempora, quæ hanc Litem non sine armorum strepitu dirimi permittunt, t. BVDDDEO in *ult. Disquis. de jure Austriaco in regnum Hispan. P. II.* Id vero nunc quæritur: qualem procedendi modum leges justitiæ præscribunt. Bellum est publicarum Litium judicium, sed non nisi subsidiarium, si alia deficiunt media, & causa est liquida. Secus si sit, potius latrocinium quam justum bellum

B

lum

lum erit. vid. GROTII *de J. B. & P. L. 2. Cap. 23. §. ult.* PUFENDORF. *de J. N. & G. L. 2. C. 2. §. 5. sq.* COCCHEII *Disp. de Armis illicitis §. 16.* Lex enim & obligatio naturalis pacem, quousque fieri unquam potest, tueri præcipit, ob detestabilem belli indolem, quod est omnium calamitatum, scelerum, injuriarum ferax, absque ullo fontium & infontium discrimine. Quoties igitur alius suppetit modus, sævum atque inhumanum foret, impetu ruere in bellum. Id maxime valet quoad competitores sui cessionis, in quos cadit obligatio erga patriam, quales hoc loco sunt Regii agnati vel cognati, in Regno, cujus de successione agitur, nati & educati, inque numerum Civium assumti. Istius vero sanctissimæ obligationis ea est efficacia, ut constanti & præsentissimo belli intestini horrore corripiantur, prout in quodvis advertendi publici exitii auxilium, etiam privata jactura generose & juste redimendum. Enimvero in causâ legitimos Successionis Regiæ alius datur litis dirimenda modus, nempe vel arbitrium conventionale s. negotium nonnunquam forti relinquendum, & a fortunæ arbitrio decisio expectanda, quod non omnimode improbandum esse, censent BERNEGGER in *Quest. ad Tacit. Agric. C. 6. n. 3. p. 178.* BOECLER *Tit. III. Diss. p. 457.* quamquam Dn. PESTEL in *Diss. all. §. XI. & XV.* utrumque modum reiicere velit, l. iudicium populi de quo mox in seqq.

§. XV.

Affirmativam sententiam, quod populus sit iudex competens, indiscriminatim tuentur HERTIVS in *notis ad Pufendorf. de J. N. & G. L. VII. C. 7. §. 15. lit. a. p. m. 1050.* BARBETRAC in *not. ad Grot. L. II. C. VII. §. 27.* quos sequuntur H. B. KESTNERVS in *J. N. & G. ex ipsis fontibus, ad ductum Grotii, Pufendorffii & Cocceji derivato C. 3. n. 23.* KVLPIVS in *Colleg. Grotiano p. 68. §. 6.* WALCHIVS in *dem philosophischen Lexico voc. Erbfolge eines Reiches,* plures quæ alii, a Domino GRIBNERO in *Jurisprud. nat. L. II. C. 10. §. ult.* allegati.

§. XVI.

§. XVI.

Distinctionis temperamentum suppeditat Excell. avi nostri Iustus, Dominus BOEHMERVS in *Jurepubl. universal. L. 3. C. 4. p. 640.* ubi distinguit, *num alteruter, num vero neuter litigantium sit in possessione regni*; Fortean, quod pace tanti Viri dixerim, hic scrupulum injiciet, quod difficilis admodum applicationis & æstimationis videatur, num quis sit in plena totius regni possessione, quam certe occupatio sedis regiae vel partis territorii non tribuit. Equidem, si alteruter competitorum, universum copiarum militarium coetum, classes maritimas, insignia regni, suam in potestatem redegerit, non abs re possessionem sibi vindicat, etsi pars territorii & regni incolarum resistat, aut universæ Reip. factionibus distrahatur. Si neuter litigantium in possessione est, populo arbitrium judicandi concedit Dominus BOEHMERVS. Ast ubicunque litigantium Regni possessionem vere adeptus est, populi judicium cessare tradit. Scias BOEHMERVS non loqui de nuda possessione, sed de illo casu, quo populus Principem, qui successionem ante dubiam occupat, pro justo & legitimo Principe agnovit, sine ulla reservatione arbitrii circa succedendi Jus hactenus ambiguum. Cum vero unus Competitorum possessionem regni quidem nactus, neque tamen pro legitimo Principe publice agnitus, & declaratus fuit, superest dubitandi ratio, numne saluum maneat populi arbitrium.

§. XVII.

Ea in specie, qua neuter *litigantium* actu regnum possidet, aut, si mavis, neuter administrationem regni fecit suam, manifestum videtur, penes populum stare decisionem controversæ Successionis Regiæ. Ibi enim habitus & status Reipublicæ abiit in quandam speciem interregni s. extraordinarii, quod oritur in regnis successivis, extincta domo regnatrice, aut ubi controversa vel dubia est successio, HARTKNOCH. *Lib. 1. de Polonia c. 2.* & HERT. *in not. ad Pufend. c. 1. §. 7.* Hujus ea est conditio, ea indoles, ut

exercitium summæ potestatis tantisper i. e. durante interregno redeat ad populum v. PVFENDORF. *de F. N. & G. L. 7. C. 7. § 7. & in Diff. de Interregno*, add. HERT. *Element. prud. Civil. P. 1. Sect. 12. §. 13.* Ast forte quis statum interregni in casu dubiæ Successionis Regiæ admittere nolit. Dixeris tamen tunc cum Republica æque comparatum esse, ac si ipse Princeps impedimento, quod ipse sua voluntate auferre nequit (e. g. ob minorennitatem, animi morbum, captivitatem) imperium capessere impeditur. Recte, puto, statuas, in casu talis, quod diximus, impedimenti, administrationem Reipublicæ & Imperii populo ejusque ordinibus, qui populum repræsentant, relinquendam esse, ob tacitam & valde probabilem populi, quando in Principem imperium transtulit, voluntatem. Conferas hic BOEHMERVM in *Jure publico Univ. c. l. p. 641.*

§. XVIII.

Quamobrem, si in illo ipso Reipublicæ statu, quo neuter competitorum regni administrationem tenet, exercitium summæ potestatis est penes populum, nulla dubitandi ratio relinquitur, quin Populus vel Ordines & Proceres, Statusque Regni, vi summæ potestatis de successione huc usque ancipiti, per modum & in vim Legis fundamentalis judicium recte ferant. Objectio GROTHII & HUBERI, cl. quod populus, quamdiu stirps familiæ regnatricis superest, omnis jurisdictionis expers sit, ultro cadit in statu dubiæ Successionis, ubi ex indole interregni vel impedimenti facto successoris non tollendi, summam potestatem, stante illo Reipubl. habitu, populo tantisper deferri, paulo ante commemoravimus.

§. XIX.

Accedit aliud asserti robur. Nihil justius, nihilque magis licitum esse potest, quam id, quod reipublicæ tranquillitatem firmat vel restituit atque conducit ad abrumpendum interregnum, quale Rempublicam, in hoc triffato calamitatum sive periculorum plenissimo, turbat & affligit.

affigit. Valet hic illud tritum. Salus publica suprema Lex est. Nullum vero promptius hanc in rem, nullum expeditius consilium ac remedium suppetit, quam populi decretum de legitimo imposterum successore. Unde enim quæso jus succedendi est enatum, nisi a totius gentis cum primo Rege dispositione? Cum itaque populus, qui nunc est, idem sit, ac qui olim fasces imperii primo acquirenti detulit, uti evincit PESTEL in *Diss. all. l. 13.* facile est ad intelligendum, quod & hic paria sibi vindicare jura merito videatur. Accedit, quod cardo rei vertatur in interpretatione pacti & legis fundamentalis de successione domus Regiæ. Quæ interpretatio populo istius pacti & legis auctori vel minimum parti principali merito tribuitur. Quilibet enim suorum verborum optimus est interpres.

§. XX.

Ne vero quis temere hæc asserta credat, lubet provocare ad quædam exempla; cum in Anglia inter rosam albam & rubram, seu Domum *Eboracensem & Lancastrensem*, lis ingens de successione esset nata, hæc domus quidem aliquamdiu prævaluit, sed postea sententia a Parlamento Londinensi pro Eboracensi fuit lata, ac tandem Henricus VII. utraque rosa conjuncta funestam illam litem felicissime extinxit, ducens Elisabetham, Eduardi IV. filiam natu-maximam, in qua jus Eboracensium maxime confederat, v. FRANC. BACO de VERVLAMIO in *Historia Regni Henrici VII. Angliæ Regis*, & GEORG. BATEI *Elenchus Motuum Nuperorum in Anglia, Lond. 1663. in 12.* Sic 2) hac ex ratione Elisabetha in senatu ordinum declarata Angliæ Regina, vid. CAMBDENV in *Historia Elisabethæ P. I. in pr. La crise & le supplement de la crise par Mons. STEELE.* Et *Histoire succincte de la Grand Bretagne.* 3) In Suecia aliquot ante annos, omnes qui 1719. comitiis interfuere, jusserunt Ulricam Eleonoram esse Reginam, a qua deinceps onus imperii in maritum suum Serenissimum Fridericum, Regem nostrum clementissimum, ordinibus con-

sentientibus est devolutum. Adeo vere Regia dona mentis hujus nostræ Reginæ clementissimæ, ejusdemque Serenissimi Mariti, Friderici, Regis jam nostri clementissimi, divinitus agitata omnium istius Regni ordinum oculis splendore suo feriebant, v. den eifertigen Entwurf über die *Successions-Folge*, bey dem Absterben Seiner Königl. Majest. in Schweden. it. Die Sammlungen wegen der Regierungs-Form herausgekommenen Schriften; zumahlen Historische und Gründliche Nachricht von dem Rechte der *Succession* im Königreich Schweden. 4) In Moscovia nuper, cum Imperator Russorum Petrus II. nulla relicta uxore & prole decederet, Proceres Imperii Annæ Iwanownæ, uxori defuncti Ducis Curlandiæ Friderici Wilhelmi, & filiæ Imp. Russorum Joh. Alexiewitz, gubernacula Imperii, præteritis Catharina Iwanowna, uxore Ducis Megapolit. aliisque proximioribus, tradiderunt. Quid vero hæc declaratio effectura sit, dies docebit & nostrum est, effectus inde orituros religioso prætermittere silentio.

§. XXI.

Quid vero? Si alteruter competitorum occupavit regnum *citra publicam & certam populi agnitionem*? Ita quidem est, quod hæc nuda possessio det facultatem administrandæ & exercendæ Majestatis, ibi enim quoque valet illud, *Beati possidentes*. Attamen, quamdiu Princeps publicam populi agnitionem nondum impetravit, ipsum jus imperii legitimum quasi in suspenso est, præsertim, cum valde lubricum & anceps videtur definire, an & quousque possessio regni acquisiti dici debeat, *supra* §. 16. Neque tunc turbulentum Reipublicæ status, neque cõterum postulata desinunt. Manent turbarum & litium reliquiæ. His populi judicio obviam eundum est, per rationem adductam *in* §. 19.

§. XXII.

Ex adverso, ubi unus litigantium possessionem & administrationem regni occupavit, *subsecuta spontanea agnitione populi*, successio dubia esse desinit. Est enim agnitiõ instar
judicii,

judicii, quod antehac erat penes populum. Secus est, si forte populus, etiam facta interim agnitione, sibi reservavit arbitrium definiendæ legitime Successionis Regiæ.

§. XXIII.

Hiscæ ita præstructis dicendum nunc erit, 1) de modo, 2) de norma, 3) de effectu dijudicationis, 4) de habitu & statu Republicæ, quamdiu lis super Successione regni pender. Modus dijudicationis minime æstimari debet secundum formam processus forensis. Natura enim negotii postulat, comitalem Tractatum & comitalem Decretum, cujus rei indoles ne vulgo quidem ignoratur. Id fortassis in quæstionem proponi posset: *annon quemlibet litigantium seorsum audire & mutuas deductiones admittere par fasque sit?* quale quid in lite de successione Principatus Neo-Burgici, (Neuf-Chatel) contigit, uti produnt acta hanc in rem publica, v. FABRI Staats-Canzley.

§. XXIV.

Nunc forte refert, an disceptetur vel de sola ambigua mente Legum fundamentalium, super Successione Regni hæreditaria extantium, vel 2) de circumstantiis facti, quæ nonnisi ad jurâ partium invicem decertantium pertinent. Si prius, non facile obloquor existimanti, nil aliud in ipso dijudicationis actu requiri, quam populi vel ordinum discussionem vel explicationem comitalem. De sensu & mente dictarum Legum fundamentalium, quæ sunt populi voluntas, optime ipsi populo constat, & quidem vel ex pacti hereditarii tenore, causis & circumstantiis, vel ex consuetudine juniorum temporum. Ubi autem quæstio vertitur de circumstantiis facti, quoad partium jura, ubi mutux deductiones non immerito desiderantur, quæ & priori in casu fortassis necessariæ tunc videbantur, quando pactum de successione Regiæ vel in scriptis non extat, vel de ejus mente, ob ævi longinquitatem nil tuto investigare licet.

§. XXV.

§. XXV.

De norma dijudicationis annotabimus quæ sequuntur.

Primo, Jura de causis privatarum hæreditatum civilia, quousque mere civilia sunt, carent hic autoritate legali. THOMAS. ad Huber. de jure Civit. p. m. 286.

Secundo, Palmarium & capitale discussionis momentum suppeditant, instrumenta Legum & pactioinum publicarum de successione Regia, si quæ existant. Posteriora quidem derogant prioribus, dummodo valor posteriorum sit in aprico. Alioquin in dubio vetustiora pacta prævalent, ob legitimam præsumtionem, quod populus ratione successione a primæva ejus voluntate & intentione non abiisse censeatur, BOEHMER in jure publ. universal. L. 3. c. 4. p. 642. lit. Z.

Tertio normam præbent circumstantiæ & conditiones, quales tempore primi pacti de successione Regia fuerunt. Illæ enim aptissimam suggerunt voluntatis interpretationem. Discimus inde quanti momenti & pretii sit justa & plena Historia ordinatæ successione Regiæ. Dolendum vero, uti in antecedentibus advertimus, plerisque in regnis hanc Historiam valde in obscuro esse, imo penitus deficere.

Quarto subsidii loco sunt mores gentium universales, dum enim modum ordinemve succedendi populus non determinavit, nil novi constituere sed se accommodare voluisse videtur ad mores aliarum rerumpublicarum communes; quod fusius exponit sæpe laudatus Dn. BOEHMER c. l. p. m. 638. lit. r.

Quinto in auxilio advocari debent regulæ interpretationis & præsumtionum legalium, quæ speciatim ad casum ambiguae successione Regiæ pertinent.

§. XXVI.

Dabimus specimina. *Prima* præsumptio specialis, quod in dubio optima & tutissima dijudicandi ratio sit, quæ salutis Reipublicæ magis congrua & minus periculosa. Nititur hæc regula isto vulgari atque vniuersali assensu comprobato

comprobato axiomate. *Salus publica, suprema Lex esto.* *Secunda* præsumtio specialis: In dubio successioni lineali, seu ut CABOTIVS I. *Disp. 14.* eam vocat, legitimæ & individuae locus dandus, quæ in eo consistit, ut, quo ordine quisque ab auctore stirpis regnatricis descendit, eo lineam velut perpendicularem constituat, & inde quilibet ad regnum vocetur, prout ipsius linea alias præcedit, nec de una linea in alteram fiat transitus, quoad ex priori aliquis adhuc supersit, licet forte existat, qui propiori gradu proxime defunctum Regem attingat. Si vero prima linea exspiraverit, successio tunc secundum alteram lineam, non secundum gradum defertur, quod demonstrat GRIBNER in *Principiis Jurisprud. nat. L. II. C. X. §. 313.* Et hic succedendi modus in regnis Europæis hodie quidem prope in universum invaluit, vid. *Excell. Dominus ANDR. WESTPHAL.* Patronus ac Præceptor noster ætatem devenerandus, in *Commentat. de Impedito Jurisprud. nat. progressu p. 110.* Cœterum de hac successione lineali ejusque divisione in *agnaticam & cognaticam legi merentur* GROTIUS *de F. B. & P. L. 2. C. VII. §. 22.* PVFENDORE. *de F. N. & G. L. VII. Cap. VII. §. 13.* ibique HERT., HUBERVS *de Jure Civitat. Sect. 7. C. 7. §. 17.* ibique THOMAS. & qui primo loco erat nominandus, SCHILTERVS in *Diff. de origine & usu successionis linealis,* cui quam maxime addas PESTEL. in *Diff. de judice in dubia successione lineali & graduali Principum §. 6.*

Tertia præsumtio specialis. In dubio fœminæ ejusque descendentes regni successione sunt incapaces 1) quod populus initio constitutarum rerumpublicarum Reges, non Reginas elegit. 2) Quod fœminæ non æque ad imperium aptæ sint ac quidem masculi, nam plerumque indigent alieno auxilio & directione; quemadmodum multis Legibus ex hac ratione cautum & constitutum fuit, & sine curatoribus nihil agere possint, ne ob imbecillitatem sexus decipiantur. Non convenit ut illæ imperent, quæ alterius auxilio indigent, quo sensu forsan ARISTOTEL. I. *Pol. VIII.* ait: *mas ad imperandum, fœmina ad parendum nata est.* Ad-

C

sunt

sunt quidem exempla heroicarum foeminarum, qualia quidem serie produxit longa GROSSERVS in *Diff. de foeminarum meritis in rempublicam earumque prerogativis in republ. concessis*, ast rariora, a quibus regula non destruitur. Conferas hic velim BOEHMERVM in *Jure publ. univ. l. c. §. 24. lit. c.* GRIBNERVM in *Jurisprud. nat. L. II. C. X. §. 4.* WALCHIVM in philosophischen *Lexico* voc. *Erbsfolge eines Reichs*; quam & praesumptionem fulcit, quod in feudis foemina in dubio non succedat. Atque haec praesumptio Legalis plurimum, credo, valebit in casu, si foemina Regia sive filia & soror nupta sit, inque matrimonium elocata citra Consensum ordinum. Nam juris gentium censetur, ut foemina regia, quae sine placito ordinum matrimonium contraxit, jus successione perdat, quem juris articulum plane adstruunt ARNISAEVVS de *Republ. L. 2. C. 2. Sect. 12. n. 148.* MERLERSVS AB EHRENBACH in *Gamologia illustrium Cap. V.* Ratio est, quia alias facile imperium in extraneos devolvi posset, cum per matrimonium in aliam transeant familiam, quod contra intentionem populi fuisse videtur. Id vero in disceptationem abiit: *Numne foeminae deficientibus masculis heredibus in subsidium regimini admoveri possint.* Affirmatur de illis locis, quibus successio cognatica, quae & *Castiliana*, a more in regno Castiliano usitato, audit, est recepta, quae id habet peculiare, ut foeminis aditus quoque ad regnum pateat, adhibito tamen hoc temperamento, ut foemininus sexus maribus ejusdem lineae omnibus etiam remotioribus postponatur, hisque deficientibus demum ad foeminas aut ex iis natos fiat regressus. Et hic succedendi modus adhuc frequens est, non solum in *Hispania*, uti advertit Dominus WESTPHAL. in *Diff. cit. p. 110.* sed & in *Anglia, Suecia, Dania, Portugallia & Moscovia.* Negatur vero Quaestio de iis locis, ubi successio agnatica locum habet, cujus quippe Leges mares saltem ad regnum suo imperio tractandum admittant, foeminis vero ex iis descendantibus omnino exclusis. Vocant etiam hanc successione speciem *Francicam*, quod in Galliae regno illa recepta sit, dum ibi sexus saltem

faltem eminentioris ratio habetur. Exemplum ejusmodi successiones nobis sistit Celeb. Dominus WESTPHAL. in *Diff. cit. p. 110.* Quæ hæctenus disseruimus scripta sequentia reddent illustria GROT. *l. c. §. 22. 23.* PVFENDORF *l. c. §. 13.* LIMNAEVS in *notitia regni Francici veteris C. V. p. 414. Opusc. Vol. 2* HOFFMANN *de Origine LL. Germanicar. C. 2. Period. 3. Sect. 1.* WILLENBERG in *faciliment. Jurisprud. Gent. L. 2. C. 7. §. 38.* Adeas vero hic omnino C. THOMASII *Diff. s. t. Historia affectuum sese miscentium de Gynocratia.*

§. XXVII.

Jus, quas adduxi, præsumtionibus non adversatur, quod in dubio forte interpretatio capienda sit contra illum, qui in pactis fundamentalibus hæreditariis Regiis, clarius loqui debuisset. Etenim quod in dubio præsumtio capiatur contra eum, qui clarius loqui debuisset, non aliter valet, quam de eo, qui clarius loqui & debuit & potuit, i. e. libertatem clarius loquendi habuit. Ast populo in publicis regni negotiis vix & ne vix quidem permittitur, libere, aperte, cordateque planis verbis mentem suam exprimere. Unde ista forte obscuritas, quæ subesse putatur, Ordinum negligentia vel culpæ imputari nequit.

§. XXVIII.

Ipsam peractæ dijudicationis decretum eo gaudet effectu, ut competitores sive exclusi, sive præteriti, sive in futurum successione casum rejecti, huic Decreto comitali, tanquam Legi publicæ & sanctæ stare teneantur. Enimvero populus vel concilium ordinum, qui universum populum repræsentant, judicium tulit vi summæ potestatis. Hujus autem actus nulli alterius juri subjacent, neque humano arbitrio irriti reddi possunt. Idcirco tale decretum comitale, si solam justæ & æquæ rationem spectes, non minus valet quoad illum competitorem, qui est forte Princeps extraneæ Reipublicæ. Quicquid enim vi summæ potestatis de negotiis, nonnisi propriam Rempublicam contingentibus, Legis instar statuitur (cujus indolis est illud

ipsum comitiale decretum) id extraneo Principi impugnare l. subvertere nequaquam licet. Quemadmodum is, in sua Republica neminem injuriam facere, sibi videtur, ita asperum atque indecorum foret, judicium, quod alter populus de successione dubia jure summæ potestatis tulit, injustitiæ accusare. Neque, puto est, cur Princeps præteritus l. exclusus de injuria sibi facta juste conqueratur. Jus successione incertum & anceps erat. Ubi nullum jus certum, ibi nulla injuria, nulla juris quæsi ademptio. Dandum quoque hic aliquid est obligationi erga Patriam, in statu tranquillo, quoad fieri licet, conservandam. Quæ obligatio tam late patet, ut patriæ succensere nefas, & juri suo cedere non modo generosum, sed etiam necessarium imo quandoque consultius videri debeat. Non incongrue hic aptaveris illud Jocastæ apud SENECA M THEBAID. 4. act. *Melius est exilium tibi, quam reditus iste.*

§. XXIX.

Sunt porro alii dijudicationis effectus, præsertim, si illa omne successione *jus in universum* aufert & neminem successione capacem superesse declarat. Id quod recte fit, quoties omnes Candidati ejus sunt conditionis, quæ qualitatem succedendi dubiam reddit, e. g. quando competitores sint fœminæ nupti, vel ex fœminis Regiis nuptis nati; nunc vero non satis liquido constat, quousque populus in filias regias earumque Liberos jus successione transferre voluit. Tali igitur in casu, quando stirpem regnatricem extinctam esse populus decernit, plenum inde nascitur interregnum, Reipublicæ nonnunquam utile, PVFENDORF in Volum. *Dissertat. p. m. 295. de Interregno.* Tunc vero summa potestas revertitur ad populum, GROT. de *J. B. & P. L. i. C. III. §. 7.* ibique Commentatores. Consequitur inde, quod forma Monarchica, & omnes Imperii Monarchici affectiones seu qualitates, cuncta item, quæ antiquum Statum Monarchicum, qua specialis Principis personam & aulæ habitum supponunt, per se ultro corruant,
ita

ita quidem, ut penes populum stet arbitrium & optio, quousque Reipublicæ & aulæ ordinationem denuo efformare consultum putet, sin vero novum Regem adsciscere placuerit, imperium ejus certis Legibus & limitibus circumscribere licet, quia prioris formæ vincula, ipso ut ajunt, jure dissoluta sunt. Si vero populus in Regem libere imperium conferre velit, hoc facere potest, siquidem populo, cui jus est de subiecto summi Imperii sibi prospicere, liberum jure nat. relinquatur, suo juri renunciare, idque in alium transferre, recte observante G. S. TREVERO in not. ad Pufend. de O. H. J. C. p. m. 524.

§. XXX.

Huic tamen arbitrio mutandæ formæ Monarchicæ in Aristocraticam, tunc locus non erit, si extent Leges fundamentales, quæ in casum interregni disponunt de eligendo in posterum Rege. Ubi formam Reipublicæ, ob sanctam & venerabilem Legis fundamentalis autoritatem, etiam pleno in interregno mutare non licebit, quamvis arctior imperandi modus in electione novi Regis poni queat.

§. XXXI.

Longe diversus est regni, cujus de successore regni ambigitur, habitus, *quam diu lis & dissensio comitiialis pendet.* Si enim alteruter litigantium administrationem regni sibi vel armis vel connivente populo vindicavit, is tantisper lite pendente gaudet *exercitio jurium Majestatis*, s. ut Angli distinguunt, *Rex est de facto*, non *de jure*. Neutro regnum possidente, est quidem interregni species. Utroque tamen in casu ante Litis decisionem comitialem, forma Imperii mutationem pati non videtur, cum primis si ipsum jus successionis liquido apparet, atque de sola proximitatis prærogativa contenditur. Tunc mutatio quoad modum imperandi læderet jus successoris.

§. XXXII.

Hactenus de primo & secundo generali casu dubiæ successionis Regiæ differuimus. Tertius casus est, *ubi successor ratione justæ nativitatis est suspectus, ob incertitudinem, annon*

forte *suppositivus* partus fuerit. Neque defunt complura *suppositi* partus regii exempla, quæ cumulare non attinet.

§. XXXIII.

Meminisse oportet, in Successione Regnorum & Principatum, *evidentem* requiri partus certitudinem, & majorem quam in privatis familiis, GROT. de *J. B. & P. L. 2. C. 7. §. 16.* quo fit, ut partus Regius, secundum specialem Regni Consuetudinem aut Legem, publico aspectu edi debeat. Hoc more non rite observato, dubitatio de regio partu legitimo, minime barbara vel mira videri debet. Ais, præsumptione juris partum censerit legitimum. Id quod valet quoad liberos privatae fortis, non ita promiscue quoad Liberos Regios. Horum legitima conditio requirit, ut non modo 1) stante matrimonio, sed etiam 2) secundum regni consuetudinem & legem publica fide nascantur. Quamobrem generalis illa præsumptio, quandoque pro circumstantiarum habitu infirmatur per contrariam præsumptionem, siquidem parentes regii neglexerint publici aspectus Testimonium.

§. XXXIV.

Dabitur itaque casus, ubi partus Regius, merito suspectus est. Huius yero ambiguitatis iudicium ipse Pater Rex sibi sumere non potest, quoniam est causa ipsius propria. Omne arbitrium stabit penes populum eiusque status. Ita et *Wilhelmus*, Angliæ Rex, questionem de legitimo statu filii, quem *Jacobus II.* ex se et uxore Regina natum affirmabat, populo dubitante vel reclamante, Parlamento, i. e. populi Anglicani Delegatis relinquendam esse censuit *in Manifesto super occupatione Angliæ.* Ista tamen lis, ni fallor, mansit indecisa, *Præendente*, ut vocant, aliis ex causis a successione Regni iam dudum excluso.

§. XXXV.

Si quæras, num, controversia de Legitimitate partus Regii pendente, incertus ille successor imperium sibi iure vindicare possit? non deest, cur neget. Omnis succedendi ratio est ex agnatione, quæ cum est ambigua, ipsum Successionis jus tantisper deficit. Consequenter Respublica incidit in statum interregni (*v. supra §. 17.*) nisi Populus suspecto Principi ante successionem, ex iusta alia e. g. criminis publici causa, spem succedendi omnino ademerit, et Legitimam Regem sibi adsciverit.

§. XXXVI.

§. XXXVI.

Restat postremus dubiæ successione regis casus, cum Rex absque Regni herede occumbit, relicta uxore, vel palam, vel probabiliter pregnante. De hoc eventu quædam annotarunt AERODIVS in ff. rerum ab antiquitate judicatarum. L. V. Tit. II. et PVFENDORF. de J. N. et G. L. VII. C. VII. §. 10. AERODIO, non umbratili quondam viro, sed rerum, quæ geruntur, apprime perito, visum, Jus Romanum de ventre in possessionem mittendo et curatore ventri dando, heic merito valere, ita ut fatius sit regnare ventrem i. e. curatores a populo dando, quam agnatum. Lectu dignus est AERODIVS ipse. PVFENDORFIVS, qui *Aerodii* tradita vel ignoravit vel neglexit, istiusmodi, regni statum pro quadam interregni specie habet, ratus Imperium interea administrandum esse eo modo, quo alias in minorennitate Regis solet; Ast non usque minorenni. Dubium est an locus sit Tutelæ Testamentariæ et legitime agnatorum. Si populus nihil determinaverit, Regis erit providere, quis curam regni et Regis futuri suscipere debeat, ut itaque Tutela Testamentaria in regnis quoque locum habeat. HERTIVS in *Diff. de Tutela regia Sect. I. §. 11 et 13.* DN. BOEHMER *Jure publ. universal. L. III. C. IV. §. 27. lit. 1.* GRIBNERVS in *Principiis Jurisprud. nat. L. II. Cap. X. §. 6.* dissentientibus licet HVBERO in *Tr. de jure Civit. L. I. Sect. 7. C. 8. n. 4.* GÜNDLINGIO in *Jurisprud. nat. C. 28. n. 14. 17.* et GROTI. *L. I. C. III. §. 15.* qui ultimus tamen inter patrimonialia et non patrimonialia imperia distinguit. Si vero de voluntate populi constet, et Lex fundamentalis adsit, tunc illa certis personis, aut proceribus imperii, aut proximis agnatis Tutelam Legitimam defert, quamvis alii Tutelam legitimam plane non admittant, quorum rationes contra illam iuste subduxit BOEHMERVS *l. c. lit. K.* Paucis tamen abhinc annis publicorum monumentorum fide cognovimus, Ducem Aurelianensem Philippum, Tutorem antehac Ludovici XV. Galliarum Regis, tutelæ Regiæ dignitatem et officium proprio agnationis iuri deberi maluisse. Fac autem tutelam propinquorum legitimam non obtinere in regnis, omnemque Tutoris dationem pendere ab arbitrio populi. Nil aliud superest, quam quod in casu prægnantis viduæ Regiæ, soli populo Constitutio Tutoris relinquenda sit. Idem est quorsum inclinat AERODIVS *l. cit.*

§. XXXVII.

Finiamus nunc cum monito, huc usque nos recensuisse insigniores et frequentiores quidem, sed non omnes incertæ successione regis casus. Dantur enim plures v. g. si valor factæ renunciationis
sit

fit dubius, GRIBNER *L. II. C. X. §. 7.* si Successor Legitimus animi morbo laboret v. BOEHMER *l. c. §. 24. 25.* quid, si gemelli nati et per incuriam obstetricis lateat, quis prior utero exiverit, iure primogenituræ gaudeat? de quo casu legi potest PESTEL *in sepe cit. Diss. §. 15. et TIRAQUELL. in Tr. de jure primogenitura v. Stryck in Exam. Jur. Feud. Cap. X. §. 32.*

Quid autem? num quoque Successionem regni dubiam dixeris, cum filius vel agnatus Regis, vivo Principe regnante, in hunc vel ipsam Rempublicam tam graviter deliquit, ut successione indignus videatur? Removemus hic catum, si iste filius vel agnatus Regis expressa Regis et populi voluntate sive Decreto Comitiali declarata, a Successione exclusus sit; qualem exheredationem etiam in regno non patrimonialis iuste fieri contra GROTIUM, BOECLERVS, HORNIVS et imprimis VITRIARIUS, in *Inst. J. N. et Gent. L. II. C. VII. §. 57.* affirmant, quam in rem exempla antiquiora et recentiora minime desunt. Novissimum extat exemplum in defuncto Imperatore Russorum PETRO Imo, qui filium suum Czarowitzium ob asperitatem morum 1718. regni incapacem declarabat, de quo confer. *Tr. s. t. Das Recht der Monarchen in willkürlicher Bestellung der Reichs-Folge durch Petri I. den 11. Febr. 1722. publicirten Verordnung fest gesetzt, und von der ganzen Russischen Nation eydlisch approbirt.* Quod scriptum consensu Imperatoris Russorum a Clero in lingua Russica Moscoviæ typis expressum, postea in linguam germanicam translatum prodiit Berolini 1724. 4. cui addas: *Vntersuchung nach dem Recht der Natur, wie weit ein Fürst Macht habe seinen erstgebohrnen Printzen von der Nachfolge im Reiche auszuschließen, 1718.* Supponitur hoc loco expressam Regis vel populi exclusionem abesse, ubi quidem ego non ausim asserere, Regis filium vel agnatum, de quo loquimur, liquido et certo iure successionem amisisse. Olim quidem in Gallia imperante Carolo VI. IOHANNES DE TERRA RVBEA de Successione Regia in *Ildi Tractatus Articulo 2do* nimis confidenter adstruxit, Regis agnatum Burgundiæ Ducem Johannem Intrepidum utpote criminum publicorum reum excidisse iure successionis et administrationis. Modestius existimaveris, tunc ius succedendi ita dubium reddi, ut, defuncto rege, populo integrum sit inquirere et definire, quo usque delicta successoris ante patrata regni amissionem mereantur. Et hæc, pro præsentis rerum copia sufficiant. Interim B. L. nostris conaminibus haud finistre interpretandis, nos quoque bene merendi studio faveas.

T A N T V M.

☼ (* *) ☼

MC

Ks-94d

ULB Halle

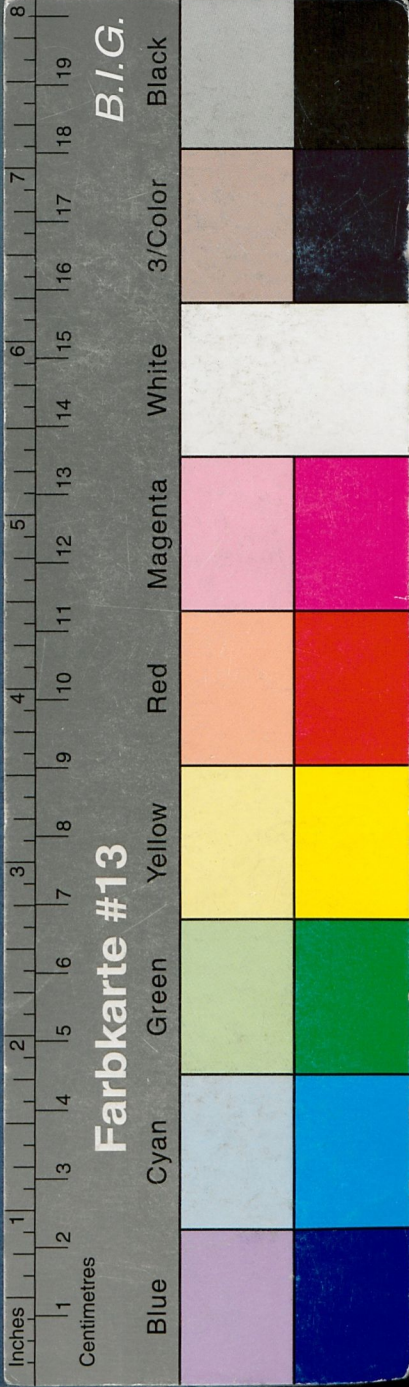
3

005 366 429

Blank yellowish paper label on the right edge of the book cover.

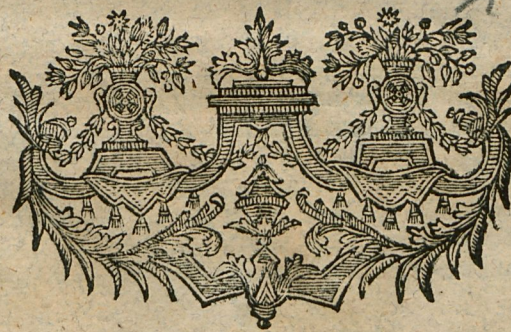
B.I.G.

Farbkarte #13

7 Pri. 49. num. 12. P. Min. 8. 1/2
1730

GEORGII GVSTAVI GERDESII
DISQVISITIO
DE
EO QVOD IVSTVM EST
IN CASV
DVBLIAE AC LITIGIOSAE
SVCCSSIONIS PRINCIPVM.

Oder:
Gründliche Erörterung:
Wie nach den Rechten zu verfahren sey bey
einer zweifelhaften und streitbaren Erb-Folge
derer Fürsten.

ALTORFII,
IMPENSIS STEPHANI GREBNERI, 1746.